

Tallinna POLÜTEHNİK

Tallinna Polütehnilise Instituudi parteibüroo, direktorioni, EdLNÜ komitee ja ametlihtingukomitee kättesaamiseks

Nr. 11 (123) Kolmapäeval, 22. aprillil 1953. a. V aastakäik

VIII научная конференция

В связи с грандиозными перспективами развития культуры и производства в нашей стране, развернутыми перед советским народом в исторических решениях XIX съезда КПСС, особое значение имеет подготовка кадров молодых специалистов, строителей высокопроизводительной новой техники. На Таллинский политехнический институт, наравне с другими высшими учебными заведениями СССР, возложена почетная задача вооружить теоретическими и практическими знаниями советскую молодежь, воспитать кадры беззаветно преданных своей Советской Родине строителей коммунизма.

Советская техника развивается невиданными темпами — она во многих областях уже оставила позади технику капиталистических стран, поэтому задача профессорско-преподавательского коллектива института чрезвычайно трудна — ведь нужно подготовить высококвалифицированных специалистов не для техники сегодняшнего дня, а для техники будущего, для техники коммунизма. Успешное выполнение этой задачи возможно лишь в том случае, если преподаватели не только знакомы с новейшими достижениями науки и техники, но и сами творчески участвуют в их развитии.

Во всех руководящих документах Министерства Культуры СССР, касающихся оценки качества преподавания подчеркивается неразрывная связь между требуемым высоким научным уровнем преподавания и творческой научной работой преподавателей.

Преподаватели ТПИ не стоят в стороне от научной жизни СССР, а принимают активное участие в решении ряда актуальных научных проблем развития культуры и производства в нашей стране. В течение 1952 г. закончены работы по 79 научным темам, причем результаты по ряду успешно законченных работ уже внедряются в практику и производство.

Для того, чтобы правильно учесть недостатки и ошибки в уже проведенной научно-исследовательской работе, для того чтобы правильно наметить дальнейшее ее направление — необходимо вынести ее результаты на широкое открытое обсуждение. Для этой цели организована VIII научная конференция ТПИ, причем к участию в ее работе приглашены работники практики и производства, а также научные работники других научных учреждений, в частности, научные работники Академии Наук ЭССР.

Работа VIII научной конференции ТПИ будет протекать в семи секциях: социально-экономической, машиностроения, электротехники, строительной, математики и физики и горного дела. Всего будет проведено 18 заседаний секций, на которых будет сделано 70 научных докладов. В числе докладчиков 5 работников производства, в том числе токарь-рационализатор завода «Ильмарине» тов. Меев, который поделится своим опытом автоматизации нарезания резьбы на универсальном токарном станке. 8 докладов будет сделано научными работниками других научных учреждений.

Подавляющее большинство докладов посвящены конкретным вопросам развития могучей советской техники и непосредственно связаны с решением практических вопросов как ближайшего будущего, так и перспективных. Около 15 докладов посвящены решению теоретических задач и вопросов, связанных с общим подъемом культуры в нашей стране.

VIII научная конференция — это новый шаг вперед в научной жизни института, поэтому почетной обязанностью всех членов научного коллектива института, а именно преподавателей и наших ближайших помощников по научной работе — студентов и лаборантов, — является активное участие в заседаниях конференции, всесторонняя критика недостатков и оценка положительных результатов научно-исследовательской работы института.

В. Н. ТРЕЙЕР.

Зам. директора ТПИ по научной работе проф., докт. техн. наук.

RÜHMA E-43 POLIITVESTLUSED

Polliitvestlused on üheks meie üliõpilaste kommunistliku kasvatus vahendiks. Üks hästi läbi viidud vestlus annab meile väga palju. Kui aga vestlust ei osata teha üliõpilastele lähedaseks, ei valmistata materjali vestluseks, siis see ennem kahjustab kui omab kasvavat mõju.

Rühmas E-43 on senitoimunud poliitvestlused jätnud hea mulje. On käsitletud paralleelselt nii sise- kui välispoliitilisi küsimusi. Raskemaid probleeme on selgitanud rühma hoolidaja õppejõud sm. Ollik ise.

Eriti hästiettevalmistatult viis sm. Ollik läbi poliitvestluse sm. Malenkovi poolt partei XIX kongressil peetud aruandekõne materjalide kohta. Ta tõi esile seal seatud ülesandeid ja kõrvaltas neid meie rühma konkreetsete ülesannetega, näidates ühtlasi missugust hoolitsust omistatakse meie noortele ja mida omaltpoolt peame tegema vastu-

tasuks. Eriti teravalt tõi sm. Ollik esile meie mahajääjaid ja õppedistsipliini rikkujaid, nagu Trill, Urm, Taar jt., kes senini on oma kohustustesse suhtunud lubamatult lohakalt. Samuti selgitas vestleja nõukogude noorte rahvusvahelist seisukohta. Kogu maailma noorsugu jälgib nõukogude noorte võitlust ja tööd. Lähtudes sellest, peab meist igaüks suhtuma oma tegevusse ja õpinguisse erilise hoole ja vastutustundega.

Niisugune küsimuste käsitlemine omab suurt kasvavat tähtsust.

Rahule saab jääda ka poliitvestlustest osavõtuga. Puuduseks on aga, et rühma liikmed on olnud üksikute küsimuste lahendamisel või arutamisel sageli passiivsed. Ei ole võetud sõna, avaldatud oma arvamust ega toodud omapoolseid näiteid igapäevast elust.

K. MALM (E-43)

Muljeid Leningradi Elektrotehnilise Instituudi ÜTÜ konverentsilt

Leningradi Elektrotehniline Instituut (LÉTI) on Venemaa vanim elektrotehniline õppeasutus. Muude vaatamisväärsuste hulgas näidatakse seal külastajale auditooriumi, kus varjas end Vladimir Iljitš Lenin 1905—1907. a. ja raadio leiutaja, õppeasutuse esimese direktori A. S. Popovi töökabinetti-muuseumi, kus võib näha töötamas tema poolt valmistatud maailma esimese raadiovastuvõtja-aiikese märkija täpset koopiat ning rikkalikku dokumentaalset materjali raadio sünni kohta.

Viihides selle tähelepanuväärse elektrotehnilise instituudi üliõpilaste teadusliku ühingu konverentsil külalisena TPI-st, imestas mind eelkõige eksperimentaalsete töö maht, millele toetusid konverentsil esitatud üliõpilaste uurimused. Tänu hästisustatud laboratooriumidele ning sellele, et tänavu on katseks õppeplaani lülitatud spetsiaalsed laboratooriumid üliõpilaste teaduslikuks tööks õppejõudude juhtimisel, on täiesti välditud referaadi-tüüpi kombinatsioonide esitamine teaduslike töödena.

Ettekantud tööde temaatikas oli peamine tähelepanu suunatud praktilist laadi, see on, meie tööstuses tekkinud ja tekkida võivate küsimuste uurimisele ja ja lahendamisele.

Kuigi nimetatud instituudi profiilis rõhutatakse eriti elektrofüüsika, raadiotehnika ja elektrotehnika erialasid, esitati ka elektroenergeetika sektsiooni istungitel kõrgetasemelised ettekanded automaatika, anodmehaanilise lõikamise, elektrierurgia kaugülekande ja muude aktuaalsete küsimuste kohta.

Kõige selle praktitsismi juures oli tööde teoreetilis-matemaatilise tase silmapaistev, mida kõige kujukamalt tõestasid näiteks arutluste käigus tekkinud sisukad, teravat poleemilist laadi vaidlused antud viienda järgu diferentsiaalvõrrandi sobivaima lahendusviisi leidmiseks, ning seda mitte matemaatika, vaid energetikasektsioonis.

Kahtlemata aitab huvi tekkimisele matemaatika rakenduste vastu kaasa võimalus arvatud tulemusi eksperimentaalsetega võrrelda. Laboratooriumide sisustus ja töö organiseerimine neis, tagab täiesti selle võimaluse realiseerimise.

Minu poolt lühikese sealviibimise aja vältel nähtud laboratooriumeist on kahtlemata silmapaistvaim üks NSV Liidu vanim, kuid seejuures veel kaugelki mitte vananenud kõrgepingelaboratoorium, kus paralleelselt üliõpilaste laboratooriume töödega teostatakse teaduslikke uurimisi Kuibõšev—Moskva kõrgpingemagistraali aparatuuri osas.

Sama küsimus on ilmselt ka muudes uurimisasetustes tulipunktis. Seoses sellega esitati konverentsi lõpp-plenaaristungil äärmiselt huvitav, akadeemik Kostenko poolt koostatud ettekanne Kuibõšev—Moskva energiaülekande modelleerimisest, milliseid töid viimase juhtimisel teostatakse juba pikemat aega.

Mis puutub konverentsil esitatud üliõpilaste tööde vormilise külge, siis oli see, üksikud erandid välja arvatud, oma tase-melt siisuga kooskõlas. Ettekanded olid vormistatud sellises ulatuses graafilise materjaliga, et

vajadus kriidi tarvitamiseks puudus. Ettekannete sõnastust oli korrigeeritud eraldi, mille tagajärjel sõnavõtt omandas kiire, konkreetse ning täpse iseloomu, võimaldades 25 minuti kestel esitada üsna laialdast materjali.

Kuigi LÉTI-s ÜTÜ liikmete arv tugeva selektsiooni tõttu ei ole eriti suur, on rahvamajanduslikult tähtsa, huvitava ning sisuka teadusliku tööga seotud enamik vanemate kursuste üliõpilasi nii ÜTÜ liikmete hulgas kui ka väljastpoolt seda. Sageli töötab ühe ja sama probleemi juures grupp üliõpilasi, igaüks töö erineva meetodi või küsimuse osas.

Kõnealuse instituudi direktiooni hoolitsuse näitena üliõpilaste teadusliku tegevuse aktiveerimise eest, tuleks märkida rida õppeotstarbelisi komanderinguid Moskvasse ja kommunismi suu-ehitustele, millised omistati konverentsil ettekantud silmapaistvate tööde autoritele.

Arvan, et nimetatud algatuse järgimine oleks eriti tarvilik meie instituudis, kus niikuinii kohapealse vahetu kokkupuutumise võimalused meie maa teaduslik-tehnilise loomingu sõlmpunktidega on võrratult väiksemad kui LÉTI-s.

Kasutan võimalust, et märkida äärmiselt sooja ja sõbraliku vastuvõttu, mida osutati õppejõudude ja üliõpilaste poolt minule kui TPI esindajale ja minu poolt sealsel konverentsil tehtud ettekandele.

Annan siinjuures edasi ka LÉTI ÜTÜ tervituse TPI üliõpilastele.

K. JÕUDU, (ME-83)

Poliitvestlustest mehaanikateaduskonnas

Käesoleval semestril mehaanikateaduskonna rühmades läbi viidud kaks esimest poliitvestlust on toimunud vähese osavõtjate arvuga ja sisuliselt igavalt. Kuigi teisel korral, võrreldes esimesega, oli osavõtt tunduvalt parem, näit. rühmad MM-85, MM-45 ja MM-65, kus puudujaid oli ainult üks-kaks, on vestlused jäänud veel liiga ühekülge-seiks ja üldisõnalisteks. Eriti halb on aga olukord rühmas MM-41 (grupporg Arak), kus 20-nest rühma üliõpilastest oli viimasel korral kohal ainult 8 ja needki tegelesid poliitvestluse ajal kõrvaliste asjadega. Halb on olukord ka rühmades ME-63 ja

MM-61, millistest mõlemal korral oli kohal vaevalt pool rühma üliõpilaste arvust. Viimatinimetatud rühmade komsomoli grupporgid aga ei tee midagi olukorra parandamiseks. Väidetakse, et teemad on liiga tuitavad ja sisu ebahuvitav, kuna materjal olevat juba ammu ajalehest loetud, raadiost kuulud jne. Niiviisi kõnelevad üliõpilased eksivad rängalt. Kuigi teemad on üldistena tuitavad, tuleb loobuda üldisõnalistest ja ilukõnelistest fraasidest ning käsitleda teemat meie üliõpilastele lähedasena ja konkreetsemana, see muudab poliitvestluse huvitavaks.

Selles aga seisabki komsomo-

liigrupi ülesanne poliitvestluse ettevalmistamisel rühmas. Komsomoligrupp peab läheneva poliitvestluse teemaga rühma üliõpilasi juba varem tutvustama ja organiseerima rühmakaaslaste ettevalmistust poliitvestluseks, et vestluse ajal üliõpilased suudaksid igaüks ise pakkuda rühmale midagi huvitavat ja kasulikku. Selliselt aidatakse tagada ka täisarvuline osavõtt poliitvestlustest, millised on meie üliõpilaskonna poliitilise kasvatustöö üheks tähtsamaks haruks.

A. SISASK

Parandada elektrotehnika õpetamist TPI-s

Omandanud insener-elektriku kutse TPI-s ja täiendades teadmisi meie kodumaa ühes eesrindlikumas õppeasutuses, Leningradi Polütehnilises Instituudis, torkavad silma mõningad lüngad vastava eriala õpetamisel TPI-s. Seepärast oleks sünnis teha mõningad kriitilised märkmed.

Põhimiseks puuduseks elektrotehnika-alaste erialade õpetamisel on mõningate küsimuste füüsikalise pildi, sisu puudulik edasiandmine. Tihti esineb küsimuste üldistuse, mis arendab üliõpilase loogilist mõtlemist, alahindamine. Sageli lähtutakse küsimuse lahendamisel üksikuist erijuhtudest, mistõttu võib üliõpilane saada väärade ettekujutuse vastava nähte olemusest ja kaotab võimaluse iseseisvalt lahendada mingit analoogilist ülesannet teistel piiritingimustel. Nii näit. esitatakse puudulikult di-elektrikute polarisatsiooni ja elektrilist nihet, elektriliselt või magnetiliselt sidestatud kontuuride induktiivsusi, elektri- ja magnetväljade energiat, elektromagnetilise välja teooriat jm. Eriti tahaks märkida elektromagnetilise välja teooria suurt osatähtsust teoreetilise elektrotehnika õpetamisel, millele kahjuks aga ei omistata TPI-s väärilist tähelepanu. Ei esitata Maxwelli võrrandeid ja Gaussi teoreemi ning nende lahendusi diferentsiaalvõrrandite lahendamiseks ega rakendata saadud tulemusi elektrostaatiliste ja elektromagnetiliste väljade lahendamisel induktiivsuste ja mahtu-

vuste arvutamiseks. Näit. tuli mul isiklikult hiljuti lahendada küsimusi seoses magnetvälja tiheduse jaotumisega juhtivas keskkonnas, kusjuures magnetvälja keskkonna pinnal oli muutuv nii ajas kui ruumis. Mainitud küsimuse lahendamisel tuli kasutada nii magnetvälja skalaarse potentsiaali mõistet, mis viib Laplace'i võrrandi lahendamisele, kui ka magnetvälja vektorialse potentsiaali mõistet, mis viib Maxwelli võrrandite lahendamisele diferentsiaalvõrrandite lahendamiseks. Kahtlemata oleks aja kulu olnud tunduvalt väiksem, kui mainitud küsimusi oleks käsitatud varemalt TPI-s.

Teiseks suureks puuduseks on sageli loengu ebaratsionaalne ülesehitus, süsteematus. Sageli loetakse meil valemite tuletust tahvilil aeganõudvaks ja ilmaaegseks ajakulaks. Muidugi, kui soovivatse tuua tahvilil mingi erilahenduse kogu matemaatilist käiku või mingi suuruse arvutusvalemil tuletust mingil konkreetsel erijuhtul, võib kujuneda nii, et ei piisa sugugi kahest loengutunnist. Niisugusel korral on õigem anda loengul põhimõtteline lahenduskaik ja harjutustunnis mingil konkreetsel erijuhtul. Loengumaterjali tuleks valida nii, et see suunaks üliõpilase iseseisvat mõtlemist ja annaks alusmaterjali töötamiseks üliõpilaste teaduslikus ühingu.

Sageli kalduetakse lugema liialt «akadeemiliselt», s. t. õppejõud loeb loengu maha (kas siis peast või paberilt) jälgimata,

kas üliõpilased on suutnud omandada kõike pakutavat. Selle kontrolliks võib soovitada pöördumist auditooriumi poole vastavalt valitud küsimustega. Näitena võib tuua LPI elektrotehnika eriala õppejõudude prof., tehn. tead. dokt. L. R. Neimanit, M. P. Kostenkot, L. M. Piotrovskit jt., kes illustreerivad teoreetilisi arutluskäike kohaselt valitud näidetega ja kontrollivad iga tehtud arutluse mõistmist. Paberilt mahalugemine teeb loengu kiivaks ja väsitavaks, kuna paberile kirjapandu oma keeruliste formuleeringutega on raskest jälgitav ja vähe arusaadav tavaliselt kaasneva lugemiskiiruse tõttu.

Samuti on väärt püüda anda lõplike arvutusvalemite. Vahel isegi tuuakse terve arvutuskogumik ja nõutakse siis üliõpilastelt selle teadmist. Selle juures on aga oht, et valemiteärgastiku ta-ha võib varju jääda nähte tõeline olemus, põhimõte, füüsikaline pilt.

Seega tahaks soovitada, et loeng oleks metoodiliselt õigesti ülesehitatud, s. t. et loengul käsitataks ainet dialektilise arenemise, seose ja sõltuvuse seisukohalt, mitte isoleeritult, vaid komplekselt, minnes üle üksiknähtelt üldisematele, üldistustest teha õigeid järeldusi konkreetsetel erijuhtudel ja et loengul antaks põhiline, füüsikaline asja sisu, koos vastavalt valitud näidetega.

P. KAASIK
aspirant

TPI Spordiklubi V konverents

Pühapäeval, 12. aprillil toimus TPI Spordiklubi V konverents, millel TPI sportlaskond arutas möödunud aastal tehtud tööd ja abinõusid edasise töö tõhustamiseks.

Pikema aruandega 1952. aasta tööst esines TPI Spordiklubi esimees H. Eesmaa. Aruanne näitas ilmekalt, et TPI Spordiklubi töös on aruandeperioodil saavutatud silmapaistvat edu üliõpilaste spordimeisterlikkuse edasisele tõstmisele. Spordiklubi täitis ennetähtaegselt ja ületas aasta lõpuks tunduvalt VTK-märklaste ja jär-gusportlaste ettevalmistamise plaani kõigi näitajate osas, kusjuures kahele spordiklubi liikmele, NSV Liidu tšempionidele pur-jesporid, üliõpilastele Asta Spitzile ja Ilse Kaaskule on omistatud Nõukogude Liidu meister-sportlaste nimetus. Silmapaistvat edu on saavutanud instituudi vehklejad, korvpallurid, kerge-jõustiklased, võimlejad jt.

Kuid mainitud edusammud ei anna veel põhjust üldiseks rahul-oluks, sest spordiklubi töös, nagu märkis aruandja, esines ka kül-laltilki olulisi puudusi. Spordi-klubi juhatus ei ole küllaldast tähelepanu osutanud massilisu-sele, mistõttu liikmete arv ei näita kasvu. Palju puudusi esines ka sportlaste ideelis-poliitilises kasvatustöös. Spordiklubi tegevus seisib kõrval üldisest üliõpilaste kasvatuslikust tööst, mistõttu paljude spordiklubi liikmete õp-peedukus on liiga madal. Aruan-dja kritiseeris teravalt VSU «Kalevi» Tallinna Nõukogu, kes

faktiliselt pole osutanud TPI Spordiklubile mingit abi ega võt-nud vaevaks saata konverentsile isegi oma esindajaid. Samuti on spordiklubi tööst jäänud kõrvale komsomolorganisatsioon, mistõttu instituudi parimate sportlaste seas on kommunistlike noori veel suhteliselt vähe.

Delegaadid juhtisid oma sõna-võttudes tähelepanu mitmesugus-tele puudustele spordiklubi töös ja tegid väärtuslike ettepane-kuid kitsaskohtade likvideerimi-seks. Samal ajal aga tuleb mär-kida, et mõnedes ettekannetes oli liiga vähe kriitikat ja enese-kriitikat.

Konverents võttis vastu üksik-asjalise otsuse konverentsil aru-tatud küsimuste kohta, mis on spordiklubi edasise töö suuna-vaks juhiseks.

Uueks TPI Spordiklubi esime-heks valiti J. Dudkin, aseesime-heks Bazanov ja sekretäriks Pal-laste.

Kuigi konverentsi tööd võib lugeda üldiselt kordaläinuks ei saa jätta negatiivse asjaoluna märkimata fakti, et ühegi teadus-konna nõukogu ei olnud suut-nud kindlustada kõigi valitud de-legaatide osavõttu konverentsist. Eriti halb oli olukord ehitus- ja laevaehitusteaduskonnas, kus kon-verentsist võttis osa vaevalt 50 % valitud delegaatidest. See asjaolu loomulikult vähendas konverentsi üldedukust ja näi-tas veel kord kui nõrgal tasemel on spordiklubi distsipliin ja ko-husetunne.

A. REIER

Nii ei kõlba!

Graafikateedreile alluvast tehnilise joonestamise kabinetist on hakanud kaduma mudelid ja nende osi. Üksikud kadunud ese-med, mis olid kaasa viidud rüh-made MM-25 ja L-22 vastutustun-detute üliõpilaste poolt on ilmu-nud tagasi, mõned detailid on aga jäänud kadunuks pikema aja jooksul.

Mudeli kaasaviimine on kõige-pealt sotsialistliku omandiga lu-bamatu ümberkäimine, teiseks aga tehakse sellega ületamatuid raskusi neile üliõpilastele, kes oma joonist alustasid just sama, vahepeal ära viidud mudeli järgi.

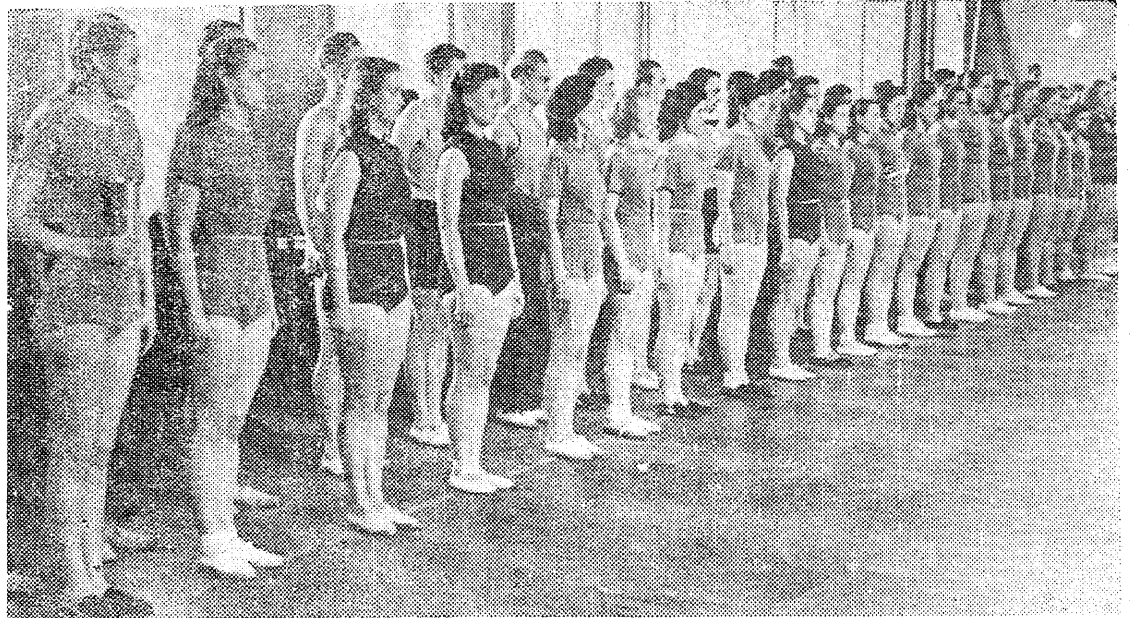
Peab imestama, et rühmakolmi-kud ja komsomoligrupid, kes mudelite kaasaviimise juhtumest tõenäoliselt teavad, ei ole asu-nud otsustavale võitlusele nende väärnähetega.

Pöördun kõikide üliõpilaste poole üleskutsuga: organiseerida kaasaviidud mudelite viivitamatu tagastamine. Loodan, et rühma-kollektiivid õppetöö huvides osu-tavad selles küsimuses tehnilise joonestamise kabinetile tõhusat abi.

Seltsimehed, kutsume üksikud eksijad rangelt korrale!

V. TAPPER

Первенство института по спортивной гимнастике

10, 11, 12 апреля в нашем институте состоялись самые массовые соревнования ТПИ по гимнастике. Всего в соревнованиях участвовало 120 спортсменок. Эти соревнования показали, что гимнастика в нашем институте становится одним из популярнейших видов спорта. Интересно отметить, что на первенстве института 1952 года участвовало гораздо меньше спортсменок, да и те выступали по младшим разрядам и по программе начинающих. В прошедшем же первенстве участвовали разрядники. Среди них были гимнасты I-го и II-го разряда.

Звание чемпионки института и I-ое место по I-му разряду завоевал Исеров, Григорий (механический факультет) с результатом 101, 2 балла. Второе место Яцына, Виктор (горно-химический факультет) 92,6 балла, выступавший также по I-му разряду.

Среди мужчин, выступавших по второму разряду на первом месте Лейбур (строительный факультет) с результатом 55,4 балла. На втором месте Гросшмидт 53,1 балла. На третьем месте Мяртсон 52,6 балла. Оба выступали за команду механического факультета.

Среди мужчин, выступавших по третьему разряду, первое и второе место разделили Шугов и Власов (оба из кораблестроительного факультета) с одинаковым результатом 54,55 балла. На третьем месте Эльтерман (механический факультет) 54,45 балла.

Звание чемпионки института и общее первое место по II-му разряду заняла Н. Силина (горно-химический факультет) с результатом 62 балла. На втором месте Х. Пыдрус (выступавшая в индивидуальном зачете) с результатом 61, 35 балла. На третьем месте М. М. Пыдрус (механический факультет) 60,3 балла.

Среди женщин, выступавших по III-му разряду, на первом месте Герасимова (горно-химический факультет) 64,35 балла. На втором месте Рятсеп (горно-химический факультет) 64,2 балла. На третьем месте Сарапу (индивидуальный зачет) 64,1 балла.

Общее первое место среди мужчин заняла команда механического факультета с результатом 993, 15 балла. Среди женщин на первом месте команда горно-химического факультета — 503,62 балла.

Нужно отметить также команду кораблестроительного факультета, выставившую на соревнования наибольшее количество участников. Хорошая организация соревнований помогла добиться спортсменам хороших результатов. Соревнования прошли в упорной борьбе за первенство и привлекли большое количество зрителей.

В. ШИМАНОВ (MM-25)

VÄLJAVOTTEID REISIPÄEVIKUST

TALLINN — BAKURIANI

20. jaanuar. Meie võist-kond alustab pikka teekonda Bakuriani, NSVL KHM ja VSU «Nauka» esivõistlustele mäesuusatamises. Reisiärevus on kõigil suur. On ju ees ligi 3500 km pikkune raudteesõit läbi Moskva, Harkovi, Rostovi ja Musta mere ranniku kuni sihtkohta Kaukaasia lumistes mägedes.

21. jaanuar. Varahommikul saabume Moskvasse. On võrdlemisi külm. Veedame hommiku tutvudes metrooga, sõites ühest suurepärasest jaamast teisele veel toredamasse. Päeval külastame Lenini mausoleumi — täna käib siin palju tuhandeid inimesi. Tõttava rahva suure juhi hauale asetavad pärjad rahvade-mokraatiamaade jt. delegatsioonid.

Sõidame edasi õhtul Tbilisi rongiga.

23. jaanuar. Öösel läbisime tööstusrajooni ja nüüd oleme juba teisel pool Rostovit. Kella üheteistkümnepaiku läbime Armaviri. Seega oleme juba päris lõunas. Lumi aga katab maad üsna paksult ja ainult päike särab pilvitus taevast märksa heledamalt kui meil. Ootame mägesid. Need saabuvadki varsti. Meile paistavad nad üsna suurtena, kuigi teame, et need on vaid Kaukasuse eelalalikud. Sõit muutub märksa huvitavamaks. Rong keerutab jõe kallast mööda ümber mägede. Läbime esimesed tunnelid. Õhtul, päris pimedas, jõuame suurde linna. See on Tuapse. Märkamatu oleme pimeduse varjus jõudnud mägedest Musta mere äärde. Rong peatub. Sajab vihma ja tundub üsna soe. Veel mõni tund tagasi sõitsime aga alles läbi talvemaastiku!

Edasi sõidame Musta mere kallast mööda. Tuul on tugev ja

tormise mere mühin kostab isegi vagunisse. Lahtisele vaguni-uksele toob tuul koos vihmaga ka soolase vee pritsmeid. Ulatuvad ju valges vahus laineharjad kohati vaid mõne meetri kaugusele roobastest.

Südaöö on ligilad kui jõuame Sotši. Ikka sajab. Vaatleme uut ja toredat jaamahoonet seest ja väljast. Märjad palmilehed helgivad laternavalguses.

25. jaanuar. Eile sõitsime jälle üle jõgede ja mägede ning pärastlõunal jõudsimme Borzomi — see mägikuurort asub 800 m üle merepinna. Bakuriani jäi veel vähem kui 40 km. Läbisõidetud teosaga võrreldes päris tühine jupike. Selle vältel pidime aga tõusma veel üle kilomeetri kõrgemale. Kuigi leidsime autojuhi, kes oli meid nõus kohale toimetama, ei saanud eile sõidust asja, sest masina korrastamiseks läks palju aega ja õhtu lähenedes ei julgenud juht enam teekonda alata, kuna tee pidi olema tuisanud ja jääs.

Nii jatkus meie reis täna hommikul «Kukuškal». «Kukuška» (käoke) — nagu teda nimetatakse, pisike kitsarööpline, ronib siira-viira mäekülge mööda üles ja ülespoole ja kahel teekannu-taolisel auruvedurikesel (laiarööplised on Kukaasias kõik elektrifitseeritud) on kõvasti tegemist. Kui valgeneb, avaneb vaguniak-nast suurepärase vaade — ühel pool org all sügavuses asuvate majakate ja puudega, teisel pool tõuseb mäekülg nii järsult, et aknast tippu ei näegi.

Pärast rohkem kui 4-tunnilist mägironimist jõuab «Kukuška» ähkides Bakuriani. Lõppjaam. Toimetame oma asjad jaamast paar kilomeetrit eemal asuvasse äsjaehitatud «Nauka» turismi-

baasi, einestame, puhkame pisut ja otsustame siis minna «mäge vaatama». Kuulus Kohta-gora paistab olevat «siinsamas». Mäe-jalani on siiski 1,5 km aeglast kuid pidevat tõusu ja selle läbi-miseks kulub meil väsitav pool-tunnike. Ronime siis mööda slalomilõlvakut u. poole mäeni, sõidame pisut, vaatleme ehitatavat köisraudteed ja otsustame, et tänaseks aitab. Hakkab kiiresti hä-marduma. Koju jõuame siiski enne pimeduse saabumist — pole tunni asemel kulub nüüd vaid 5 minutit.

26. jaanuar. Stardime kindla otsusega ronida otsejoo-nes Kohta tippu. Sinna jõudmi-seks kulub meil üks tund ja viis-teist minutit. Avanev vaade aga paneb unustama väsimuse. Oleme esmakordselt nii kõrgel — all orus paistavad meie elamud mängu-asjakestena. Umberringi päikesesätendavad lumised tipud. Kõrgemad ja madalamad. Naaberorus, tükk maad allpool, on pilved.

Laskume piki 750 m-list slalomirada pikkade kaartega, kuid ikka kipub kiirus muutuma liiga suureks. Näib, et treening siin kujunebki sõiduks suurte kiirus-tel.

Algavad ka esimesed äpardused. Täiel sõidul väärtab Lev Smirnov ja kuigi ta tasakaalu saavutamiseks esitab päris ehtsa tsirkusnumbri, lõpeb lugu kukerpalliga. Tulemuseks on mur-tud suusakepp ja Lev sõidab «re-monti». See pole veel kõik. Juba kojuminekul, kukub Helvi Pärtelpoeg nii õnnetult, et murdub suusk. Lähevad käiku kaasavõetud tagavarasuusad — liiga pikad ja jäigad nende kasutajale. Arusaadavalt rikub see meeleolu.

30. jaanuar. Teeme Kohtal viimast treeningut — homme on kava järgi puhkepäev. On kohale saanud juba kõik võistlejad ja mägi kihab suusatajatest. Varsti olen aga mäelt sunnitud

lahkuma — järjekordne kuku-mine lõppes suusa murdumisega. Peagi tulevad ära ka teised. Hakkab sadama lund ja tõuseb tuul. Lõuna paiku pole Kohtat läbi tuisu enam nähagi.

31. jaanuar. Võistlused suusahüpetes lõikati edasi, sest tuisk kestab raugematu hooga. Puhkame ja ootame ilma paranemist. Ka toas on lõbus — on ju siin inimesi igast ilmakaarest. Kaks Tbilisi üliõpilast — alpi-nisti, kellega tutvusime juba «Kukuška»l, neli sverdlövskilast, kaks Tomskist, üks Kaasanist ja meie — tallinlased.

Teatatakse, et slalomvõistlused on üle viidud Bakuriani parki — Kohta on laviiniohtlik mägi ja peale suuremat sadu vägagi kar-detav.

1. veebruar. Ilmaga on toimunud üllatav muutus — sadu on lakanud ja taevas pole enam pilvekübetki. Ja milline päike! Toimub võistluste pidulik avami-ne ja seejärel siirdume rajale. Enne stardivad naisvõistlejad. H. Pärtelpoeg saavutab järjekordselt 6. koha, temast 1,4 sek. jääb maha H. Pärt — 7. koht. Tšempionitiitli võidab teist aastat järjest R. Millaikina Sverdlövskist.

Meestele pikendatakse rada u. 50 m kuni mäeharjani. TPI-lastest stardin esimesena mina — nr. 6 (paremat stardinumbrit ei või soovida). Aga juba 150 m järel pean asuma pealtvaatajate hulka — jälle suuski! Üsna võist-lejaterivi lõpus stardivad Lev Smirnov ja Ago Tae. Nende numbrid on 41 ja 42. Rada on juba halb. Lev läheb rajal «tuli-seks» (nagu ta pärast ise tunnis-tab) ja vigade eest saadud 12 sek. karistusaega ei anna võima-lust pääseda ettepoole 20. kohast. Ka A. Tae teeb teisel sõidul vea, kuid kõguajaga saavutab siiski kindlalt kuenda koha. Esi-mesel sõidul kolmas, läbib tart-lane E. Sannamees ka teisel las-

kumisel kindlalt kõik kujundid ja saavutab meistritiitli. Teised esikohapretendendid langevad vigadega tahapoole.

2. veebruar. Ilm on jälle haruldane. «Kui saaks veel vägi siin suvitada!» ohkavad võõni paljad päevitajad ja lume-sõja pidajad. On ju täna võist-luste viimane päev. Keskpäeval asuvad 45 m kõrgusele trampli-nile suusahüppajad. Meie võist-lejatel pole siin palju kaasa rää-kida. 16. võistleja hulgas tuleb A. Tae 10. ja U. Vergi 13. ko-hale. Sellega on võistlused lõp-penud ja kui hakkab hämarduma ütleme Bakuriani hüvasti ning «Kukuška» viib meid jälle mä-gedest alla.

3. veebruar. Tbilisi. Lumi on jäljetult kadunud. Rohelised pöösad ja puud parkides segami-ni raagusoksalistega, päike ja vilu tuul — selline on Tbilisi tal-vel. Külastame staadioni, tõuse-me köisraudteega mäele Stalin-nimelisse puhkeparki. Ulalt pais-tab üle paarisaja meetri madala-mal asuv linn nagu peopesal. Imetleme toredaid ehitisi Rusta-veli prospektil ja Seisteli linna peatänavatel. Vaadata oleks veel palju, kuid saabub õhtu ja asu-me jälle rongile.

4. veebruar. Päeval lä-bime suvituskohad Suhumi, Gagrõ, Sotši. Eriti kaunis on Gagrõ. Palmid, kaktused, val-ged ehitised, meri ja mäed. Ilm on soe, kuigi pilves. Vaatleme vaguniaknast möödavilkasuvaid mandariiniaandeid kui raadio teatab, et Moskvas oli hommikul 32° külmal!

Teekond jätkub viperusteta ja 8. veebruari pärastlõunal oleme jälle Tallinnas. Ligi kolm nädal kestnud võistlusreis on lõppe-nud.

L. EINER (ME-63)

Toimetaja A. LEBBIN